

JAN KŘIPAČ / 28. 3. 2016

Obecná škola

U příležitosti osmdesátin Zdeňka Svěráka se do kin vrací film *Obecná škola*. Režisér Jan Svěrák připravil jeho digitálně remasterovanou verzi pro jednorázovou projekci, která se uskuteční dnes v několika desítkách českých i zahraničních kin. V srpnu pak uběhne 25 let od jeho premiéry.

Na nápad napsat scénář, inspirovaný vlastním dětstvím, přivedl Zdeňka Svěráka režisér Vít Olmer během dotáček jejich společného filmu *Jako jed* (1985). Scénář byl dokončen a schválen do výroby v roce 1988. V jeho konečné podobě doznaly některé vzpomínky určitých změn, základ však zůstal autobiografický:

„Školák Eda, to jsem s k o r o já. To ‚skoro‘ vysadíte prosím proloženě, protože scénář *Obecné školy* je mozaikou složenou nejen z toho, co jsem zažil, ale i z toho, co jsem zažít chtěl, co mi vyprávěli jiní a co jsem si jako autor musel přimyslet, aby to pasovalo do sebe a mělo to nějakou klenbu.“ [1]

Obecnou školu měl původně režirovat právě Vít Olmer. Ten se však nakonec rozhodl pro zfilmování románu Josefa Škvoreckého *Tankový prapor*. Režie se proto ujal Svěrákův syn Jan, který měl v té době již ukončené studium na FAMU [2] a hledal vhodný námět pro celovečerní hraný debut.

Natáčení filmu probíhalo z velké části na skutečných místech, spjatých s dětstvím Zdeňka Svěráka. Činžovní dům, ve kterém rodina bydlela, samotná škola i její okolí zůstaly zachovány na pražském Bohdalcí. Další scény byly pořízeny v Kbelích, Střešovicích a Hostivaři. Epizoda, v níž učitel Hnízdo vezme třídu na školní výlet, však nebyla natočena v pohraničí, ale v dnes již bývalém vojenském prostoru v Brdech.

Jan Svěrák do svého debutu obsadil většinou zkušené herce, kteří se objevovali již ve starších snímcích natočených podle scénářů jeho otce. Postavu ředitele školy měl původně hrát Marián Labuda, který však upřednostnil jiný projekt, a byl proto

nahrazen Rudolfem Hrušínským. Podobně roli fakíra ztvárnil Petr Čepek namísto zamýšleného Josefa Kemra. Hlavní dětskou roli vytvořil desetiletý Václav Jakoubek, který byl vybrán v konkurzu z více než dvanácti set dětí. Postavu otce zahrál sám Zdeněk Svěrák. *Obecná škola* však znamenala především návrat Jana Třísky do českého filmu po třináctileté odmlce, způsobené jeho emigrací do Spojených států.

Snímek vstoupil do distribuce 8. srpna 1991. Zároveň byl uveden na vybraných českých festivalech, kde získal několik cen – mj. i prvního Zlatého ledňáčka na obnoveném Finále Plzeň. Začátkem roku 1992 pak byl nominován americkou Akademií filmových umění a věd na cenu v kategorii nejlepší neanglicky mluvený film. I když Oscara *Obecná škola* nakonec nezískala, vydobyla pro Jana Svěráka určité mezinárodní renomé.

Po čtvrtstoletí se snímek, který vidělo jen v českých kinech přes milion diváků, dočkal remasterované verze. Došlo k vyčištění obrazu i zvuku, obnovení původní barevnosti a stabilizaci některých pohyblivých záběrů. V létě pak Jan Svěrák naváže na *Obecnou školu* natáčením vzpomínkové knihy svého otce *Po strništi bos*.

Obecná škola (ČSFR 1991), režie: Jan Svěrák, scénář: Zdeněk Svěrák, kamera: F. A. Brabec, hudba: Jiří F. Svoboda, střih: Alois Fišárek, hrají: Jan Tříška, Zdeněk Svěrák, Libuše Šafránková, Rudolf Hrušínský, Václav Jakoubek ad. 90 min.

Poznámky:

[1] Dočkal, Jan, „Školák Eda, to jsem skoro já“. Rozhovor se Zdeňkem Svěrákem. *Kino* 46, 1991, č. 18 (9. 9.), s. 3-4.

[2] Na katedře dokumentární tvorby absolvoval krátkometrážním snímkem *Ropáci*, za nějž získal studentského Oscara.